

VII.501.51.2016.AG

Pan
Mariusz Błaszczak
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji
ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie podkreślał, że efektywność działania właściwych organów państwa w zakresie nie tylko reagowania na już zaistniałe zdarzenia, ale także prewencja w przypadku zagrożeń, których wystąpienie może wyrządzić nieodwracalne straty dla dóbr prawnie chronionych, jest szczególnie istotna w warunkach globalizacji przestępczości. Również pierwsze zdanie Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015-2019 (dalej jako: NPA), ustanowionego uchwałą Rady Ministrów nr 252 z dnia 9 grudnia 2014 r. (M. P. z 2014 r. poz., 1218) wskazuje, że **„terroryzm stanowi jedno z największych wyzwań w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa zarówno z perspektywy globalnej, jak i regionalnej czy krajowej”**. **Przyznanie właściwych uprawnień służbom odpowiedzialnym za walkę z terroryzmem jest zatem konstytucyjnym obowiązkiem państwa wynikającym z art. 5 Konstytucji.**

Wzrost liczby zdarzeń i zamachów, jakie mają miejsce w ostatnich miesiącach w Europie również prowadzi do wniosków o konieczności zapewnienia z jednej strony skutecznych i zgodnych z Konstytucją instrumentów zapobiegania terroryzmowi, a z drugiej podjęcia działań mających na celu uświadomienie społeczeństwu zagrożenia oraz wskazanie właściwych zachowań w sytuacji jego zaistnienia. Przyjmowanie bowiem aktów prawnych, przyznających stosowne kompetencje właściwym organom, stanowi realizację tylko części obowiązków państwa wobec obywateli.

Eksperci, komentujący w mediach ostatnie wydarzenia zgodnie podkreślają jak ważnym mechanizmem - jeżeli chodzi o zapobieganie terroryzmowi - jest edukacja obywatelska (zob. *Kazimierz Wóycicki: musimy nauczyć się reagować na zamachy*, Jedynka, audycja z 25.07.2016 r., dostępna na stronie <http://www.polskieradio.pl/7/473/Artykul/1647423,Kazimierz-Woycicki-musimy-nauczyc-sie-reagowac-na-zamachy>). Po wydarzeniach w Monachium, które miały miejsce 22 lipca 2016 r. opinię przedstawił także Grzegorz Cieślak z Centrum Badań nad Terroryzmem, który wskazał, że kluczowym czynnikiem w takich sytuacjach jest edukacja, a w Polsce nadal jest wiele do zrobienia w tym zakresie (zob. *Ekspert: Wysoko oceniam działanie służb w Monachium*, materiał z 23.07.2016 r., dostępny na stronie <http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/962380,ekspert-wysoko-oceniaj-dzialanie-sluzb-w-monachium.html>).

Na konieczność edukowania społeczeństwa, szczególnie poprzez kampanie szkoleniowo – informacyjne, wskazuje się jednak już od kilku lat (zob. *Eksperci: w działaniach antyterrorystycznych ważna komunikacja z ludźmi*, materiał z 14.12.2014 r., dostępny na stronie http://wyborcza.pl/1,91446,17128737,Eksperci_w_dzialaniach_antyterrorystycznych_wazna.html, a także *Cieślak: potrzebna ustawa antyterrorystyczna. Przepiórka: system bezpieczeństwa zaczyna się w domu. Konieczna edukacja*, materiał z 16.11.2015 r., dostępny na stronie <http://www.tvp.info/22659754/cieslak-potrzebna-ustawa-antyterrorystyczna-przepiorka-system-bezpieczenstwa-zaczyna-sie-w-domu-konieczna-edukacja>).

Jednym z filarów systemu antyterrorystycznego, który został stworzony przez wspomniany wyżej Narodowy Program Antyterrorystyczny, jest właśnie polityka informacyjna i edukacyjna. W programie wskazane jest, że „istotny aspekt działań profilaktycznych stanowi komunikacja właściwych służb, organów i instytucji ze społeczeństwem w ramach antyterrorystycznej polityki informacyjnej i edukacyjnej. Jej celem jest bieżące zapoznawanie społeczeństwa ze sposobami zachowania w przypadku wystąpienia określonych rodzajów incydentów terrorystycznych (poczynając od kwestii informowania odpowiednich służb o zaobserwowaniu podejrzanego zdarzenia, do kwestii związanych z ogólnymi zasadami zachowania w konkretnych sytuacjach). Poprzez odpowiednio prowadzoną politykę medialną, będącą wynikiem współpracy podmiotów

publicznych i mediów, społeczeństwo może stać się partnerem w zakresie rozpoznawania zagrożeń o charakterze terrorystycznym”.

W NPA podkreślono także, iż „wzmocnienia wymaga antyterrorystyczna polityka informacyjna i edukacyjna. Niezbędne jest m.in. opracowanie i wdrożenie zasad informowania społeczeństwa o zagrożeniach związanych z terroryzmem oraz prowadzenie działalności profilaktycznej ukierunkowanej na podnoszenie świadomości i kształtowanie pożądanych postaw w społeczeństwie w sytuacji kryzysowej, a także wypracowanie mechanizmów współpracy oraz wymiany informacji między organami administracji publicznej a środkami masowego przekazu, uwzględniających również sposób formułowania przekazu w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia”.

Według planu działania, stanowiącego część NPA, podmiotem wiodącym, odpowiedzialnym za prowadzenie działalności profilaktycznej ukierunkowanej na podnoszenie świadomości i kształtowanie pożądanych postaw i zachowań w sytuacji zagrożeń o charakterze terrorystycznym, w tym sporządzanie programów edukacyjnych, jest Minister Spraw Wewnętrznych (obecnie Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji).

Na stronie internetowej MSWiA można znaleźć poradnik „Terroryzm – co zrobić w sytuacji zagrożenia”. Wydaje się jednak, że tylko częściowo realizuje on zadanie, jakim jest kształtowanie pożądanych postaw i zachowań w sytuacji zagrożenia terrorystycznego. Edukacja obywateli powinna bowiem polegać na przekazywaniu informacji jak najszerszemu kręgowi osób, a nie tylko na umieszczaniu ich na stronie internetowej, aby zainteresowani, posiadający dostęp do internetu, mogli się z tymi informacjami zapoznać. Na stronie widnieje też ogłoszenie o konkursie na realizację zadania publicznego, jakim jest edukacja społeczna dotycząca bezpiecznych zachowań w obliczu zagrożeń terrorystycznych. Konkurs został ogłoszony na początku czerwca 2016 roku, ponad półtora roku od uchwalenia NPA.

W związku z powyższym, działając w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą o przekazanie informacji o planowanych czynnościach, mających na celu edukację społeczeństwa oraz wzmocnienie polityki informacyjnej, w zakresie działań podejmowanych w powyższym zakresie przez Pana Ministra.

Z poważaniem